

פר' ויצא - כניסה להר הבית בזמן הזה
רב דניאל שטיין

א. בראשית רבתי לרבי משה הדרשן (בראשית כ"ח, י"ז) - "וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים" - מפני מה נתירא יעקב מפני שנהג בקלות ראש במקום מקדש ועבר על מה שכתוב ומקדשי תיראו.

ב. רמב"ם (פ"ו בית הבחירה הי"ד-ט"ז) - ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה וכו'.

ג. השגת הראב"ד (שם) - א"א סברת עצמו היא זו ולא ידעתי מאין לו וכו' אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי בכבוד ה' לעולם כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת.

ד. גמ' תענית (טז) - וכתיב ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא, אמר רבה אמר רבי יוחנן אותה לילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקדוש ברוך הוא אתם בכיתם של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות.

ה. גמ' יומא (ט) - דכתיב אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא נמשלתם ככסף, שאין רקב שולט בו, עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו.

ו. רמב"ן במלחמות ע"ז (כד. בדפי הרי"ף) - ועוד שהרי בית המקדש עצמו יצא מקדושתו על ידם ונעשה חול דהא בבית דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה והתם אין בו מעילה אלא ודאי על ידי עובדי כוכבים יצאו לחולין דקרא בעובדי כוכבים כתיב שהרי נביא מתנבא על המקדש שיחרב ואמר שיצא לחולין על ידם וגזירת הכתוב היה הכל.

ז. חי' המאירי שבועות (טז) - והנכנס עכשיו לשם אין בו כרת והמנהג פשוט ליכנס שם לפי מה ששמענו.

ח. משנ"ב (סי' תקס"א ס"ק ה') - והנכנס עתה למקום מקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים וקדושה הראשונה קדשה לשעתה וקדושה לעתיד לבוא.

ט. משנה כלים (פ"א מ"ו-ח') - הר הבית מקודש ממנו שאין זבים וזבות נדות ויולדות נכנסים לשם, החיל מקודש ממנו שאין עובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם וכו', עזרת נשים מקודשת ממנו שאין טבול יום נכנס לשם.

י. גמ' פסחים (סז) - "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" וכו' אמר מר זב וכל זב לרבות בעל קרי וכו'.

יא. גמ' פסחים (צב) - טבול יום לא יכנס במחנה לוי. [פרש"י - ונדחה ממחנה לוי, כדאמרינן בפסחים (סז): דבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות וטובל לקרויו וכו' דכתיב (דברים כג) כי יהיה בך איש וגו' וכבא השמש יבא אל תוך המחנה עכ"ל. תוס' ד"ה טבול - לא בכל המחנה אלא מעזרת נשים ולפנים כדתנן במסכת כלים (פ"א משנה ח) עזרת נשים מקודש הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית היה נכנס].

יב. תוס' שבת (טז): - ועל בגדי עם הארץ - דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא.

יג. גמ' ברכות (מז): - דתניא איזהו עם הארץ כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים כל שאינו מעשר פירותיו כראוי וכו', כל שאינו קורא קריאת שמע ערבית ושחרית דברי רבי אליעזר, רבי יהושע אומר כל שאינו מניח תפילין, בן עזאי אומר כל שאין לו ציצית בבגדו, רבי נתן אומר כל שאין מזוזה על פתחו, רבי נתן בר יוסף אומר כל שיש לו בנים ואינו מגדלם לתלמוד תורה, אחרים אומרים אפילו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ. אמר רב הונא הלכה כאחרים.

יד. גמ' עירובין (קה) - תנו רבנן הכל נכנסין בהיכל לבנות לתקן ולהוציא את הטומאה, ומצוה בכהנים, אם אין שם כהנים נכנסין לויים, אין שם לויים נכנסין ישראלים ואידי ואידי טהורין אין, טמאין לא.

טו. משנה מדות (פ"ב מ"א) - הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה רובו מן הדרום שני לו מן המזרח שלישי לו מן הצפון מיעוטו מן המערב. [פסקי התוס' אות ה' - הר הבית היה לצפון ירושלים וההר היה גדול הרבה מת"ק על ת"ק אלא לא היה קדוש אלא ת"ק על ת"ק].

טז. גמ' שבועות (יד.) - אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא, ואורים ותומים, וסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות ובשיר.

יז. מכילתא דרבי ישמעאל (ריש פר' בא) - עד שלא נבחרה ירושלים כו', שנבחרה ירושלים יצאה ארץ ישראל כו', עד שלא נבחר בית עולמים ה' ירושלים ראוי לשכינה, משנבחר בית עולמים יצאת ירושלים שנאמר כי בחר ה' בציון כו', וציון הוא ההר, כמו שכתוב (תהלים עח, סח) ויבחר כו' את הר ציון אשר אהב.

יח. גמ' יבמות (ו-ו:) - ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו וכו', ואי זו היא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית במקלו, במנעלו, בפונדתו, ובאבק שעל גבי רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, ורקיקה מק"ו, ואין לי אלא בזמן שבהמ"ק קיים, בזמן שאין בהמ"ק קיים מנין, ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירה האמורה בשבת לעולם, אף מורא האמורה במקדש לעולם.

יט. רמב"ם (פ"ז בית הבחירה ה"ב) - ואי זו היא יראתו וכו' ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה.